

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ»

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах цього курсу студенти мають сформувати чітке та правильне розуміння структурних особливостей мови, її залежності від соціальних умов розвитку суспільства й мікрогруп у ньому та специфіку використання позалітературних мовних засобів у суспільному житті; навчитися використовувати субстандартні мовні засоби залежно від комунікативної мети та сфери висловлювання (експресивізація та стилізація різностильових текстів; переклад текстів та аудіоматеріалів, створення неакадемічних текстів (копірайтинг, есеї, рекламні та медійні тексти) тощо); навчитися вільно орієнтуватися у проблемах сучасної соціолінгвістики, дискутувати щодо проблемних питань сучасної української мови; виробити навички користування довідковими матеріалами (словниками, енциклопедіями, довідниками); розвивати творче мислення, пошукові здібності, сформувати уміння й навички мовленнєвого самоконтролю в усному та письмовому спілкуванні.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

3 кредити (90 годин): 48 годин аудиторної роботи, 42 години самостійної роботи (денна форма навчання).

3 кредити (90 годин): 12 годин аудиторної роботи, 78 годин самостійної роботи - заочна форма навчання;

МЕТА КУРСУ

Мета курсу – сформувати знання щодо проблематики, понятійного апарату й методики соціолінгвістики; сприяти розвитку здатності аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію; сформувати здатність виявляти соціолінгвістичні особливості текстів різних жанрів та розв'язувати проблеми перекладу, що стосуються соціолінгвістичних аспектів мови.

Програмні результати навчання за навчальною дисципліною:

Випускник повинен:

Знати:

- історію становлення й розвитку соціолінгвістики; форми існування мови;
- визначення термінів «літературна мова», «побутово-розмовне мовлення», «сленг»,

«жаргон», «арго»;

- типи соціальних діалектів, критерії опису мовних ситуацій;
- особливості мовних політик зарубіжних країн;
- визначення понять «державна мова», «офіційна мова», «національна мова»;
- соціопсихологічні аспекти проблеми вибору мови спілкування у двомовному

середовищі.

Уміти:

- визначати відмінність між усними й писемними різновидами мови;
- описувати мовну ситуацію України на основі загальних критеріїв її визначення;
- визначати умови виникнення діалектів та їх розвитку;
- визначити головні завдання державної мовної політики України з урахуванням

досвіду мовного планування інших країн;

- виявляти соціолінгвістичні особливості текстів різних жанрів;
- характеризувати мовну ситуацію регіону та описувати конкретну мовленнєву ситуацію у світлі її соціолінгвістичних ознак;
- відрізняти особливості різних форм існування мови.

Володіти:

- основними теоретичними положеннями щодо природи соціолінгвістичних явищ та процесів сучасної мови;
- базовими знаннями, феноменами соціолінгвістики на фонетичному, граматичному,

лексичному й стилістичному рівнях для подолання бар'єрів міжкультурної комунікації й здійснення перекладу різножанрових текстів;

- основними методиками проведення соціолінгвістичних досліджень.

Мати уявлення (бути ознайомленим) з:

- системою культурних цінностей, що знайшли відображення в стратифікації мови.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОПП «Переклад з двох мов (англійська та французька/німецька)» (див. Табл. 1).

Студенти працюють з інформацією, зокрема з використанням мережі Інтернет, виконують різні завдання, що формують навички соціолінгвістичної оцінки мови.

Програмою передбачено такі форми роботи для розвитку соціолінгвістичної компетентності:

- опрацювання навчальної, наукової, методичної літератури з соціолінгвістики (зокрема дослідження останніх десятиліть, понятійний апарат соціолінгвістики тощо);
- виконання вправ на розвиток умінь та навичок соціолінгвістичного аналізу;
- лінгвістичних аналіз усного й писемного мовлення з точки зору соціальних особливостей мовця (стать, вік, професійна, корпоративна, етнічна належність, освіта, ступінь урбанізації, мовна компетентність тощо).

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

Компетентності, які студент набуде в результаті навчання:

Таблиця 1.

Компетентності та оцінювання рівня їх досягнення студентами

Шифр	Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).
ЗКЗ	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу.	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).
ЗК5	Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу.	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).

ЗК11	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу.	
СК3	Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).
СК4	Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу.	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).
СК8	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу.	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік).

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється у вигляді опитування за темами вивченої дисципліни, виконання письмових завдань. Оцінюються завдання, які виконуються в аудиторії і під час самостійної роботи.

Поточне оцінювання включає:

1. Метод усного контролю: індивідуальне й фронтальне опитування, доповідь за темою.
2. Метод письмового контролю: контрольна робота.
3. Метод самоконтролю.

За результатами роботи студентів під час практичних занять та самостійної роботи наприкінці заняття проводиться оцінювання. Оцінюються студенти, які були присутні на занятті, активно працювали, виконували завдання, що виносяться на самостійну підготовку. При цьому:

- 1) оцінка «відмінно» ставиться студенту, який відповідав на теоретичні питання без значних помилок, безпомилково виконував практичні завдання та активно брав участь у роботі групи;
- 2) оцінка «добре» ставиться студенту, який відповідав на теоретичні питання з незначними помилками фактичного характеру, почасти виконував практичні завдання та брав участь у роботі групи;
- 3) оцінка «задовільно» ставиться студенту, який відповідав на теоретичні питання зі значними помилками фактичного характеру, посередньо виконував практичні завдання помилками та принагідно брав участь у роботі групи;
- 4) оцінку «незадовільно» отримує студент, який не відповідав на теоретичні питання, не виконував практичні завдання, а також не виконував завдання самостійної роботи.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкове оцінювання проводиться за змістом тем дисципліни «Основи соціолінгвістики». Метою заліку є контроль засвоєння навичок, знань та вмінь за темами дисципліни, а також комплексна перевірка вмінь студентів застосовувати набуті протягом

вивчення всієї дисципліни теоретичні знання та практичні навички.

Форма підсумкового оцінювання – письмова залікова робота, що містить 3 завдання.

Оцінюючи письмові роботи, додатково зважають на неохайне оформлення роботи, неточності у формулюванні окремих мовознавчих термінів, особливості відповідей (чіткість, логічність, послідовність).

Оцінка «відмінно» передбачає, що студент вповні засвоїв навчальний матеріал, дав вичерпні відповіді на поставлені практичні запитання, глибоко опрацював основні й додаткові джерела до курсу, уміє творчо та критично мислити, залучати набуті знання й навички до розв'язання конкретних професійних завдань, систематично впродовж навчання виконував усі завдання, виявив глибокі знання з вивченої дисципліни.

Оцінка «добре» передбачає, що студент досить логічно й повно відповів на більшість поставлених запитань, засвоїв увесь програмний матеріал, опрацювавши основну літературу, достатньо добре аналізував мовні явища, але припускався несуттєвих помилок у формулюваннях та відповідях.

Оцінка «задовільно» передбачає, що студент засвоїв навчальний матеріал не вповні, знає лише його основний зміст, не досить логічно та аргументовано формулює його, відповідає неточно або неповно на поставлені запитання, опрацював тільки малу частину літератури до курсу, припускається багато помилок та огріхів у формулюваннях та відповідях.

Оцінка «незадовільно» передбачає, що студент не засвоїв навчальний матеріал або засвоїв його на досить низькому рівні, не вміє практично використовувати теоретичні та практичні положення дисципліни, аналізувати мовні явища, не може формулювати чіткі та логічні висновки щодо розглянутих питань, має дуже низьку культуру усного та писемного мовлення, припускається численних помилок у формулюванні та структурі відповідей і конкретних завданнях.

Підсумкова оцінка формується через розподіл балів між поточним контролем та заліку у співвідношенні: 60% оцінки за практичні дії, поточного контролю і 40% за результатами заліку).

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо студенти відсутні з поважної причини, вони презентують виконані завдання під час самостійної підготовки згідно з Методичними рекомендаціями до самостійної роботи та консультації викладача.
- Різні моделі роботи на практичних заняттях (індивідуальна, в парах, в мікро-групах, групах) над вирішенням завдань дає можливість студентам якнайширше розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді.
- Курс «Основи соціолінгвістики» передбачає інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає можливість студентам та викладачеві спілкуватись один з одним у будь-який зручний для них час, а для студентів, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання.
- Плагіат та академічна недоброчесність є несумісними з принципами викладання курсу «Основи соціолінгвістики», з чим студенти ознайомлюються під час першого заняття.